

FELVIDÉKI HIRLAP

TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI LAP.

Előfizetési ár: Egész évre 10 kor. Félévre 5 kor.
Negyedévre 2 kor. 50 fill. = Egyes szám ára 10 fillér.

Felelős szerkesztő:
DR. FUCHS LIPÓT.

Megjelenik: minden csütörtök és vasárnap.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Eperjes, Fő-utca 37-ik szám.
Hirdetéseket felvesz a kiadóhivatal.

Eltótosodás.

Őseink mind kitünő lovasok s inkább pásztorkodással és baromtenyésztéssel foglalkozó nép jobban, sőt egész otthon érezte magát a Tisza, Duna közti termékeny, aranykalászos rónán, mely — miként az újabb leletek bizonyítják — éppen úgy a húnok és avarok kedvenc tanyája s egyúttal temetője volt.

Mindenütt a Felvidéken is a gazdagabb, művelhető földet foglalván el, nem igen vágytak a hegyes, szegényebb vidékre. Ott éldegelt a tótság juhaival, kecskéivel a hegyek közt, a pásztorkodás mellett csekély földművelést űzve. Szapora faj lévén, később alig talál megélhetési módozatot hazájában s lassankint egyesével jöttek elő hegyeikből a sík földre, a magyarok által lakott falvakba és városokba.

A magyarok bel- és külfáborúk által elfoglalva és megtizedelve, nagyon megéreztek a munkáskéz hiányát s nagyon megőrültek a jövevényeknek, kik bármily nehezebb munkában jöknak bizonyultak.

Nagyobb birtokú földesurak pedig mint cselédeket és jobbágyokat kedvelték, sőt engedelmesebb és alázatosabb voltaknál fogva már a legrégebbi időkben többre becsülték a magyarnál.

A későbbi századokban pedig a török által kipusztított s elnép-

telenedett vidékekre seregestől telepítették a tót népet, még túl a Dunán s az Alföldre is. Pest, Abaúj, Borsod, Zemplén, Szabolcs s a legtöbb megyét ekkor s így árasztották el a tótokkal.

Nagy lévén a szaporodás a tótság között, miként azt ma is különösen Trencsén-, Turócz-, Liptó-, Szepes-, Sáros- és Zólyom megyékben tapasztalhatjuk s a legutóbbi anyakönyvi és statisztikai adatok igazolják, a megélhetés gondjaitól űzve, a csábítgatásnak is engedve, a tótok, lassan ugyan, de folyton s minden föltűnés nélkül tódultak lefelé a magyar-lakta vidékekre.

A tótok ezen valóságos inváziója s az eltótosodás ténye legjobban a nyelvhatáron figyelhető meg, a hol is ezen processzus századokon át — folyton tolvá lefelé a határt s a magyarságot — a következőleg megy végbe:

A tót faluból a délnek fekvő szomszéd magyar határfaluba részint szokásból, részint mert rá van szorulva, nyáron bemegy a tót ember kaszálni, aratni s más napszamos munkát végezni. Ezt teszi minden évben. Később — különösen ott, hol uraság van — mint kisegítő, béres, kocsis áll a szolgálatba s így télen át is feleséggestül, gyermekestül ott marad. Ez az első stádium, hogy beteszi oda a lábát! A tót cselédség, mint állandó lakosok száma így lassan, de folyton

szaporodik. Ők ugyan tótul beszélnek otthon s az uraság is velük, de a gyerekek magyarul tanulván az iskolában, úgy a hogy megmagyarosodnak. Az öregek kihalnak, a gyermekek magyarokká lesznek; s ez nem is lenne így baj, de a tót cselédek s az aratók és kaszások közül ott maradtak száma évről évre szaporodik.

Igaz, hogy a magyar — különösen a telkesgazda — megveti a jövevényeket, de a szegényebb része össze is házasodik velük. Ily esetben — s ezt hosszas megfigyelés és tapasztalás után mondhatom — mindig a magyar húzza a rövidebbet.

Így támadnak a magyarok közt tót családok és házak, eleinte csak egy-kettő, de később számuk mindinkább szaporodik.

Mivel a család anyanyelve mégis a tót marad s a bevándorlottak nemcsak egymás közt, hanem mindenkiel tótul beszélnek s a magyarul tanulás szükségét nem látják, az iskola nem képes többé ellensúlyozni a hatást s az új nemzedéket megmagyarosítani.

Szomorú tapasztalás, de e szabály a Felvidék minden falujára és városára, valamint a szepesi német városokra is áll: hogy a hol a lakosság vegyesen lakik, vagyis a házak bár csak kisebb része tót, ott a nép eltótosodása csak idő kérdése.

Nem a magyar ember tótosodik el, mert mint olyan hal meg, de a jövő nemzedék.

És mert a magyar ember nem megy fölfelé, de a sík lakójának nincs is mit keresnie a hegyek között: nincs a mi ellensúlyozza ezen invázió hatását. S mivel a magyar ember falun és városban egyaránt valóságos elöszórással beszél tótul, teljes lehetetlenség, hogy a magyarosodás a nép között terjedhetne, sőt mivel a magyar falvakban, különösen a határ mentén, az amerikai kivándorlás és más okok miatt évről évre nagyobb, néhol kétségbeesítő a munkáshiány, a föld- és gyárirtokosság kisebb-nagyobb mérvben folyton telepíti és behozza a tót munkásokat: a határ s az ahhoz közelfekvő falvaknak okvetlenül el kell tótosodnia. Ez így van s ezt az itt lakó ember tudja is, de csak vállalt vonogatja s a bajon segíteni nem tud s mivel nézete szerint ezáltal anyagi érdeke szenvedne, azon talán — nem is akar.

Legjobban meggyőződhetünk arról a határon, vagy a közelben fekvő, még ma magyar városok piacán. Itt sokkal több tót, mint magyar szót hallunk, mert a magyar ember ritkán mondja — én legalább alig hallottam — hogy nem tudok tótul s tőri azt, a hogyan tudja, de a legtöbb esetben valódi önérzettel feleli: nye znam po madjarszki.

TÁRCA.

A míg lobog a tűz.

(Mese.)

— A FELVIDÉKI HIRLAP eredeti tárcája.
Írta **Almásy Gyula.**

A tüzet nézték. A férfi lázasan, a leány elmélyedt, magába szállott szemmel, mereven nézte, a mint a pattogó, szikrázó fahasábokat körülölelték a vérvörös lángok. Sokáig ültek egymás mellett, szótlanul, de az arcuk pirultságából, a szemük tüzeiből látszott, hogy együtt vannak a gondolatok. Néha összeért a testük, akkor megremegtek. S a karsúv, hullámos lángok, mintha hozzájuk beszéltek volna.

— Mit tépelődtek! A lelketek tüzét emésztve mért nézitek az én lángjaim pusztulását? Siessetek! Okuljatok hamvadó életem sorsán. A szikra tüzessé hevíti a fahasábokat, azután az izzó hasá-

bokat szerelmes karjaimmal én ölelem körül. Rövid ideig kéjes, élveket pazarló percekkel élnek a hullámzó lángjaim. Pazarolják az öleléstüket. Azután elpusztulnak.

Siessetek szeretni, a míg a lángoknak tüzes perceit élitek, a meddig a lelketekben el nem hamvad a tűz...

A férfi törte meg a csendet. Ideges, szaggatott mondatokban beszélt. Magas, komoly homlokán összehúzódtak a redők.

A mint ülünk itt egymás mellett s a tavaszodó, ifjúlú időben idehúzódnak a tűz szomszédságába, eszembe jut egy régi, nagyon régi március meseje. Látta, minek hívott ide. A helyett, hogy gratulálnék a legutolsó estjének sikereire, régi, feledésbe ment történettel hozakodom elő. Ha szentimentális leszek, nevesse el magát. Könnyen megtörténhetik velem. Oda-

künn, a tavaszi illatot hozó nedves, friss levegő érzelmessé tett.

A mesém idején is tavasz volt. Nem tudom miért, azon a tavaszon nem jártam olyan szomorúan a jókedvű emberek között.

Két emberről szolt a történet. A lármás utakon egymáshoz simultan haladtak. A leány beszélt.

— Szeretnék szót fogadni magának. Lemondani a csillogó jövőről, a meddig nem csalódtam meg benne. De látta: nem tudok. Erős lélekkel, határozott akaratral nem tudom kivégni az álmodozásomat. Ha tudnám, hogy megvesz az az álom, hogy nem hoz mást a lelkemnek, csak csalódsást, akkor se tudnék megállani. Olyan vagyok, mint egy gyermek, a ki megkíván egy aranyos csillagot s belesajdul a lelke: ha hiába nyúl utána. A leány elhallgatott s a mint elmerülve

mentek, belevegyltek a tolongó ember-tömegbe. A levegő tavaszi illattal volt teli, izgató nedves párával, a mi kicsalja a szemekből a könnyet és a mosolyt. A férfi lehorgasztotta fejét: a leány szeméből kisugárzó akarat egy pillanatra mintha elkábította volna.

— Azután mért választana el minket az én pályám? Együtt maradunk. Ha elérem a csillagot, a mit a magasban látok: elalszik a szomjúságom. Es boldogok leszünk.

A férfi csóválta a fejét.
— Hiszek magának. Egyedüli hitem, hogy erősen akarja boldogságunkat. De kicsi az ereje hozzá. Ha ott lesz már a csillogásban s körülveszik majd bámulattal és hódolással, nem lesz ereje visszatérni hozzám. Ott hagyni az ünneplést, a csillogó pompát, a fényes termet: egy kétszobás lakás boldogságáért.

... És a leány elment. —

A legkiválóbb tanárok és orvosoktól mint hathatós szer-

nál, úgy mint

tüdőbetegségeknél, légzőszervek hurutos bajainál, idült bronchitis, számarhurut és különösen influenza után ajánlatik.

Emeli az étvágyat és a testsúlyt, eltávolítja a köhögést és a köpetet és megszünteti az orral izzadást. — Kellemes ízű és jó íze miatt a gyermekek is szeretik. A gyógyszerárakban ávegenként 4 kor-ért kapható. — Figyeljünk, hogy minden úveg alantl czzogol legyen ellátva:

F. Hoffmann-La Roche & Co vegyészeti gyár **Basel** (Svájcz).

Sirolin

De nemcsak a határvárosokban van ez így, de jóval túl a határon, a tősgyökeres magyar városokban is.

A magyar ember a helyett, hogy azt mondaná cselédjének: — Megfogadtalak, kenyeret adok neked, de igyekezz magyarul megtanulni, — ő maga beszél és tanul meg a kedvéért tótul. Csodálatos, de tény, hogy a különben önértetes és büszke magyar lealacsonyodik cselédjéhez s nem szégyenli magát vele tótul beszélni. S ez így van az egész határ mentén, Pozsonytól Máramarosig.

Hogy mennyivel, hogy úgy mondjuk ragadósabb a tót nyelv, mint a magyar és a német, s hogy a nép eltótosodásán ne csodálkozunk: a következőkből is kitünik. Ha egy háznál az egyik cseléd magyar, a másik tót és tótul beszélnek, ez még nem meglepő, de ha két-három magyar a negyedik kedvéért tótul beszél, ez asszimiláló képesség tekintetében a tót nyelv fölényét mutatja s gondolkodóba ejt; pedig ez így van mindenütt.

Sok bűnünk van, különösen a multban; a visszavonás és pártoskodásunk tette török, tatár s minden ellenség prédájává ez országot, — de legnagyobb bűnünk az, hogy hazánk nagy részét eltótosodni engedjük.

A kegyelet ünnepe.

Halottak emlékezete.

Halottak napja volt. Az élők világa elcsendesült, a lárma, a vásári zivaj elmúlt — és élet vonult be a halottak csöndes birodalmába.

Ha ottak napja volt. A természet halála közeledik. A nagy természetben mindenütt pusztulás, enyészet! A fák leveleit megsárgítja a dermedt hideg őszi szél, hogy a halálra vált leveleket egyenkint szaggassa le. És azok oly reszketve hullanak alá, mintha csak egy fájdalmas sóhaj-tással vennék búcsút az árván maradt faágtól.

A dér csillámlo fehér szemfödőt borít

S ugye a fiúnak lett igaz?...

A kályhában kialvó-féliben volt a tűz. A férfi a leányt nézte előretörő lázas szerelemmel. A leány felvetette a szemét.

— Nem mondotta el végig a mesét. Évek mulva találtak újra a leány és a legény. A leány ünnepe szinésző volt már. Hódolni jártak elébe a férfiak s kincseket fizettek művészeté ragyogásáért. S akkor került elébe kedvtelen arccal a legény. Az ünnepe híres színész, a ki a lábával taposott hatalmas, sikereket adó közönségen, erőten lett egyszerre. Valami emlék szállta meg a lelkét, lázas tavaszi napok emléke s úgy érezte, hogy azzal a mámoros, fiatal emlékekkel szemben kongó sivár üresség: a siker, a dicsőség, minden. És ráborult a férfi széles vállára s mondta:

— Ne hagyj el többet.

De a férfi elment.

Gyorsan, idegesen vágott közbe a másik:

— De hívta a leányt. Azt mondta: Viszlek magammal. Hagyj itt mindent! Kincset, csillogást, hatalmat: csak magad jöjj velem.

S ugye nem ment a leány?

Az késett a válaszzal. Szomorúan,

a fűvekre s virágokra és ezek a könnyű lepel alatt hervadtan hajtják fejüket a földre és... meghalnak.

És a természetet e gázos haldoklása közben, az ős szürke kódében magasabbra emelkednek a sírhalmok, közelebb jön hozzánk a temető s betölt mindnyájunkat a halál, az enyészet, a vég gondolata...

Nyüzsgő élet uralkodott néhány órán át a néma sírhalmok körül. Gazdag és szegény felkereste elhunyt kedvesét s az egyik pompás virágerdővel borította a neki drága hantot, színes lampionok százával áldozott a kegyeletnek; míg a másik néhány virágszálal vethetett csak és pár gyertyáskát égetett a behorpant rögök felett.

Az eperjesi jogásztöbbség is kizárólagos kedves halottjai sírjaihoz és elhelyezte rajtuk a szeretet, hála és kegyelet virágaiból font koszorút.

Az ifjak este 1/2 óra körül testületileg vonultak ki a holtak csöndes birodalmába, hogy áldozzanak... bemutatassák a kegyelet és hála adóját. Fáklyafényvel haladtak a fényesen kivilágított sírok között kedves tanáruk, a korán sírba szállt dr. Meliörisz Béla sírjához. Itt *Bacsegh Kálmán*, az irodalmi-kör elnöke foglalta meghatározott szavakba a hálát és kegyeletet, melylyel a jogásztöbbség nagy halottjáról megemlékezik. „Nemes ambícióval, ernyedetlen szorgalommal, ifjú lelke egész hevével fogott munkához azon a pályán — úgymond — mely a rózsáknak leg-szűrősb tövisével van tele. De nagyon szerette őt az Ég s hamar kiszemelte a mennyi boldogság...” Szavaira a meghatottságtól remegő hangon mondott köszönetet a jogásztöbbségnek az elhunyt nagyatyja, id. Meliörisz Kálmán.

Innen dr. Sarud Vilmos sírjához vonult a gyászoló menet s itt *Mauds Sándor* testületi elnök mondott magas szárnyalású beszédet, kifejtve az elhunyt életét, érdemeit s végül tragikus halálát, a mely az életerős törzset a Duna kavargó örvényébe döntötte. Felkeresték ezután sorba kedves tanárik sírját *Vandrák András* sírjánál *Somerekovszky Béla*, *Csupka András* sírjánál *Mikler Lajos*, *Herfurth József* sírjánál *Munch Ferenc*, *Haszinszky Frigyes* sírjánál pedig *Horvath Béla* mondtak meghatározó beszédet.

Keszler Béla, öngyilkossá lett joghallgató sírjánál *Dorner Emil* mondott gyászbeszédet. Majd az akadémiai kiskar énekelte el az elhunyt kedvenc dalát.

vontatottan telet, mintha nehezére esnék kimondani:

— Fél, hogy a szegénység elpusztítja a szerelmet. Azt mondta: A hangom, a művészetem, a ruhám lesz csak a közönség. A lelkem a tied lesz.

— S a férfi nem ragadta meg a lelkét. Igaz, mert önértetes volt az úr. Feltette a leány becsületét és tudta, mi sors várhat a színész nő férjére. Ha elmúlik a lázas szerelem — pedig a szerelem becsülés nélkül hamar elmúlik — fölösleges teher lesz, vagy hasznos üzletfél. A művésznőnek nem élettársra van szüksége, a jó hírnév kedvéért kell neki a férj.

A komoly, megfontolt szavak mintha valami fagyos hidegséget árasztottak volna szét a forró levegőben. A kandalló mindig kevesebb meleget adott s az utcáról nem tudott behatolni a langyos tavaszi levegő.

A fé fi egy pillanatra elhallgatott, talán önmagát is megdöbbenette a rideg, őszinte igazság.

— Lásna milyen elsavanyodott filozofus lettem? De akarhatta-e, hogy ilyen szálnalmas alak legyek én is?

A leány nem tudott felelni. Csak hitelenül, szomorúan rázta a fejét. Talán az el nem csattant, lázas csókokra gondolt:

TANÜGY.

* **Ingyen taneszközök.** A kir. tanfelügyelő az Eperjesi Széchenyi-kör népművelési szakválasztmányának megbízásából a vármegyei köznevelési alaphoz, úgy mint a mult években, a folyó évben is, 60 népiskola szegénysorsú tanuló részére 800 korona értékű tankönyvet és taneszközt osztott ki. A kiosztott taneszközökben 13 állami, 2 községi, 18 róm. kath., 18 gör. kath., 8 ág. hitv. ev. és 1 izr. elemi népiskola szegénysorsú növendékei részesültek.

* **Özvegyi segélypénz.** A vallás- és közoktatási miniszter az országos tanítói nyugdíjintézet alaphoz néhai *Pétervári József* nyug. lófalvi róm. kath. elemi iskolai tanító özvegye részére 464 kor. 33 fillér segély-, illetve gyámpénzt; és néhai *Demeter István* tapolyhermányi ág. hitv. ev. el. iskolai tanító özvegye részére évi 586 kor. 25 fillér segély-, illetve gyámpénzt engedélyezett.

* **Állami népiskoláink népeisége.** Sárosvármegye területén működésben levő 41 állami elemi népiskolába az 1905.6. tanévre összesen 6235 tanuló iratott be, a mely szám az 1904/5. tanévre beiratkozott 5808 tanulóval szemben 427 főnyi emelkedést mutat. Anyanyelv szerint a beirt tanulókat következőképp oszlanak meg: magyar 286, német 897, tót és ruthén 5052. Vallásra nézve: róm. kath. 4142, gör. kath. 598, ág. hitv. ev. 553, ev. ref. 10, izraelita 932. A legnépesebb állami népiskoláink: *Bartfán* 872 mindennapi és 146 ismétlő, összesen 1018; *Zboron* 379 mindennapi és 129 ismétlő, összesen 508; *Kisszebenben* 381 mindennapi és 56 ismétlő, összesen 440; *Palonczán* (Plavnicza) 202 mindennapi és 92 ismétlő, összesen 294; *Berzeviczin* 203 mindennapi és 64 ismétlő, összesen 267; *Giraltón* 201 mindennapi és 55 ismétlő, összesen 256; *Palocsán* 173 mindennapi és 82 ismétlő, összesen 255 tanulóval.

* **Uj tanítók.** *Kurón* a gk. iskolánál *Chutko Demeter*, *Décsén* a gk. iskolánál *Lazár Emil*, *Sőnyfaluban* a gk. iskolánál *Gmitró György*, *Nagyladnan* a rk. iskolánál *Wachdatsch Ödön*, *Lofaluban* a rk. iskolánál *Kuzma András*, *Felsőkanynán* (Jesztreb) a gk. iskolánál *Hodobay Sándor*, *Rózsadombon* (Bodruzsál) a gk. iskolánál *Komaniczky Sándor*, *Tapolyhermányban* az ev. iskolánál *Matern Róbert*, *Bartosfalván* a r. k. iskolánál *Szigetvári Mária*.

az elpazarolt, ki nem forrott szerelemre. Nem értette, hogyan lehet más egyébbel törődni, mikor a lelkekben elfojtottan lobog a tűz.

A kandallóban utolsókat lobbant a parázs. A tüzés lángnyelvek megpróbáltak még egyszer magasra törni, összelekezni. Aztán mindig alacsonyabb lett a máglya. Mielőtt kialudt egy-egy vérvörös csik, nagyot, utolsókat lobbant. Ki akart még egyszer törni, mint a haladó ember utolsó ereje. Aztán hideg, szomorú sötétség lett.

Az ablakhoz mentek s kitérték szárnyait. Az utcáról becsapott az ingerlő tavaszi illat. Szerelmes párok haladtak el az ablakjuk alatt. Felhallatszott szerelmes csattogásuk. Szemközt hangos volt már a rügyező fákkal teli liget. Még nem voltak lombosak a fák. Nem tartakát el, ha egymást átkarolva elhaladt alattuk leány és legény.

Összetalálkozott a szemük. Egymás gondolatait keresték. A leány nem gondolt a ragyogó, csillogó szinpadra s nem tudott a férfi se mátra gondolni, csak a tűz tanítására.

Átfogta erősen a leány puha, hajló derekát s a vonagló, lázas ajkát ajkához vonta. Lobogott a tűz.

SZINHÁZ.

«Ifjú ságunk.»

Színmű 4 felvonásban. Irta Capus Alfréd. Fordította Kürthy Emil. Először került színre Eperjesen 1905. nov. 2-ikán.

A francia társadalomban nemrégiben egy liberális mozgalom indult meg, mely a Code Napoleonnak a törvénytelen gyermek jogállására vonatkozó intézkedései ellen irányult. A törvénytelen és törvényes gyermek jogai egyenjogúsítására törekedett e mozgalom.

Capus Alfréd, e társadalmi, irányzsinmű szerzője, mint a FIGARO szerkesztője, személyesen is kivette részét abban a mozgalomban, mely, mint tudvalevő, sikerre nem vezetett. Sikra szállt eszméért nemcsak lapjában, hanem e társadalmi színműben is, melyben élénk színekkel festi a törvénytelen gyermek igazságtalan sorsát.

A liberális gondolkodás képviselői e színműben Laure de Roint, Helene Briant, ki férjének, a törvénytelen gyermek apjának gondolkodását is megváltoztatja. A konzervativizmust az öreg Briant képviseli. Neki természetesen el kell buknia, mert az ő gondolkodása nem illik abba a keretbe, melyet a szerző élénk fantáziával megalkotott. Meg kell semmisülni az apának, ki zsarnoki uralmat gyakorol családjá felett, mert nem tudja megérteni környezetét, szóval, mert konzervativizmusából nem akar engedni, mert nem halad a korrall. A darabban természetesen a törvénytelen gyermek jogait védők győzedelmeskednek.

A színműnek cselekménye nincs. Lucienne, a kis törvénytelen gyermek véletlenül atyjával, Rointtal találkozik, kit a találkozás kétségbeejt. Laure de Roint behalózza a kétségbeesett Rointet, kiből a szülői érzelm is felébredvén, a törvénytelen gyermeket, zsarnokoskodó apja tilalma dacára, házába veszi.

Ez a színmű meseje, mely nem mondható az életből merítettnek. A darab, mint a modern francia színművekben, teledid teli van hosszú, filozofáló, gyakran unalmas monológokkal, párbeszédekkel. A darab meseje csak a harmadik felvonásban kezdődik, a mi szintén eléggé szokatlan. A darab menete nehézkes.

A szereplők, Jászait, Róhait és Radnait kivéve, nem értették meg szerepüket. Mindhárom őszinte elismerést érdemelnek, mert nehéz feladat volt a szerző intencióját megérteni s azt kifejezésre juttatni. Az öreg Briantot póffeszkedőnek, fenhéjzónak mutatta be Rajz. Pedig ez nem helyes. A konzervatív feltogású ember nem fenhéjzón, de zsarnok. (—)

«A három Ajax.» (Kedden.) Itt másodszer, üres ház előtt került színre «A három Ajax.» Úgy a darab, mint az előadás nagyobb közönséget érdemelt volna. A szereposztásban annyiban állt be változás, hogy a Virginie mester szerepét ezúttal Rónai játszotta, finom komikummal, eredeti felfogással A közönség, jobban mondva a kis számú jelenlévők nyílt színen kitapsolták.

«Koldusdiák.» (Szerda.) Régi szereposztásban, jó előadásban került színre a «Koldusdiák.»

Heti-műsor. Vasárnap d. n. «János vitéz», este «Az ördög bibliája»; hétfőn «A koldusdiák»; kedden «Bacsányi»; szerdán *Tiszta Miksa* jutalomjátékául «Cornevillei harangok»; csütörtökön «Boszorkány»; pénteken «Hajdúk hadnagya»; szombaton «A csöppesség».

Farkas Sándor a szinpadon. «Az ördög bibliája» vasárnapi előadásán érdekesnek ígérkezik Farkas Sándor cigányprimásnak szerepére, a ki egy, a darabban előforduló duhajkodó jelenetben, melyet Tihanyi Vilmos ad elő, vesz részt zenekarával és az előadandó dalokat hegedűn kíséri. A jeles darab iránt egyébként is nagy az érdeklődés.

HIRES.

* **A temetők ünnepe.** Kődösen, szomorúan köszöntött be a szerdai nap. Mind-szentek ünnepén a város apraja-nagya fölkereste a halottak csendes birodalmát, hogy áldozzon azok emlékének, a kik itt-hagyták e földi siralomvölgyet. A koszorúkat ezrivel vitték ki a temetőbe. De nemcsak magánosok, hanem testületek és intézetek is fölkeresték azoknak a sírját, a kiknek emlékét a kegyelet őrzi. Kigyuladtak a mécsvilágok a halottak birodalmában és az élők virrasztó emlékeztetést csillogtattak bele az enyészet ködös szürkéségébe.

* **Kitüntetés.** Ő felsége a király Pékly Zsigmond Abaúj-Tornavármegye főispánjának, vármegyénk volt alispánjának, állásától saját kérelmére való felmentése alkalmából, buzgó szolgálatai elismerésül a Lipót-rend lovagkeresztjét díjmentesen adományozta.

* **A novemberi előléptetések.** A vármegyénk érdeklő katonai kinevezéseket az alábbiakban közöljük:

A **tabornoki** karban kinevezetett altábornagygyá lovag Mikroy Vilmos vezérőrnagy,

vezérőrnagygyá fogarasi Tamásy Béla ezredes, beosztva a kassai III. honvédkerületi parancsnoksághoz.

A **község-hadseregben:** őrnagygyá a tüzéségnél Hosp Lajos és Horák Hugó századosok.

A törzskarban Niesokowicei Niesiekowski Gávin János 67-ik gyalogezredbeli százados.

II. oszt. századosokká a következő főhadnagyk: Konečni Lipót és Ružička Jenő.

Főhadnagyk: Brindl János, nemes Wolfel Sándor, svábóci és tótfalusi Sváb Rezső hadnagyk.

Hadnagyk: Jétel-Szaniszló, Friedrich Alfréd hadapród-tiszthelyettesek.

A lovasságnál: I. oszt. százados lett bártfa Szabó Béla II. oszt. százados,

II. osztályú századosá szankovai és sztankahermányi Sztankay Oszkár főhadnagyk;

hadnagykgyá mérki Piller Gedeon tiszthelyettes.

A tüzéségnél: I. osztályú századosa Hoffmann Oszkár II. oszt. százados.

A vezérkari testületben őrnagygyá, a honvédség tényleges állományába való áthelyezés mellett, Bánffy Zsigmond I. o. százados a kassai 9. honvédegységhez.

A gyalogságnál őrnagyokká Gachal Sándor, beosztva a honvédelmi minisztérium I-ső osztályába, és Kassay Péter a 9. honvédegyalogezrednél.

A helyi alkalmazású tisztek állományában őrnagygyá Holterer Antal I. o. százados, beosztva a honvédelmi minisztérium IV. osztályában, a kassai III. honvédkerületi parancsnokság népfelkeltő-osztályának vezetőjévé való kinevezés mellett.

A gyalogságnál I. oszt. századosokká Pekáry Pált a lugosi 8., Gönczy Györgyöt a kassai 9., Kálnay Gézát a szatmári 12., Kollár Károlyt a pécsi 19-ik honvédegyalogezredtől ezredükhöz való áthelyezés mellett, Stessel Ernőt áthelyezve a verseczi 7. honvédegyalogezredhez, és Gallósi Miklóst a nagykanizsai 20-ik gyalogezredbeli II. osztályú százados.

II. osztályú századosokká a következő főhadnagykot: Demeter Ármándot áthelyezve a trencsényi 15. ezredtől ezredükhöz; Botka Dezsőt, Gézy Edét áthelyezve a kolozsvári 21. honvédegyalogezredhez, és késmárki Trompler Edét.

Főhadnagykot a következő hadnagykot: Gallé Dezsőt a munkácsi 11-ik, Megay Ernőt a kassai 9., hedrii Hedry Bélát a szatmári 12., és Smotze Bélát a kassai 9. honvédegyalogezrednél.

Hadnagykot a következő hadapród-tiszthelyetteseket: Wittmann Nándort,

Fleckenstein Károlyt, Simonovánszky Jenőt, Eszter Józsefet, Hary Edét, Staller Lajost, Mikes Vilmost és Stekker Dezsőt a kassai 9-ik honvédegyalogezrednél.

A lovasságnál II. osztályú századosá legényei Bodnár Zoltán és Fiala János kassai 5. honv.-huszárezr. főhadnagykot, főhadnagykgyákemezei Bánó Leheldebreceni 2. honvédhúsárezr. hadnagykot.

A honvédhadbírói tisztikarban I. oszt. százados-hadbíróvá Újváry Géza dr.-t a kassai III. kerületi parancsnokságnál.

* **Új evangélikus főesperes.** Bachát Dániel budapesti esperesnek bányakerületi püspökké történt megválasztásával megüresedett a Budapest-városi ág. hitv. evang. egyházmegye esperesi állása. A szavazatbontó-bizottság Fabiny Gyula elnöklése mellett tartott ülésén konstátta, hogy az összes szavazatok Scholtz Gusztáv budai lelkészre estek, a kit e szerint egyhangulag esperesnek választottak. Scholtz Gusztáv megválasztását annál örömeztetőbb regisztráljuk, mert a jeles lelkészhez városunkat is szoros kapcsolatok és kedves emlékek fűzik. Scholtz ugyanis városunk szülőltje. 1842. aug. 1-jén született Eperjesen. Az elemi és középiskolát szülővárosában, ősrégi Kollégiumunkban végezte s ugyancsak Eperjesen hallgatta a theológiát is. 1865-ben Máday Károly szuperintendens alatt letette a hitjelölti vizsgát. Majd külföldi egyetemet látogatott. 1868-ban a gölciczbányai ev. egyház lelkészül választotta meg s ott is működött 1873-ig, a mikor a budai egyháznak lelkésze lett, áldásos tevékenységet fejtve ki mindenkor.

* **Áthelyezés.** Hann Nándor, a Ksod. vasút mérnökét Eperjesről Iglóra helyezték át.

* **Eljegyzés.** Amster Simon helybeli kereskedő eljegyezte Edelmann Rózsika úrleányt Orlóan.

* **Az Eperjesi Széchenyi-kör** népszerű, ismeretterjesztő felolvasásainak sorrendje a következők:

1905. nov. 12.: **A gyümölcs mívelése és értékesítése** (képekkel); felolvasa dr. E Nagy Olivér.

• nov. 26.: **A tudóvész** (képekkel); felolvasa Varvasovszky János.

• decz. 10.: **Az alkoholizmusról** (képekkel); felolvasa dr. Wallentinyi Samu.

1906. jan. 14.: **Ipari gépekről** (képekkel); felolvasa Dobús Ede.

• jan. 28.: **A szívbetegségekről** (képekkel); felolvasa dr. Csatáry Ágost.

• febr. 11.: **A hajózás** (képekkel); felolvasa Lévy István.

Ez előadások minden felnőt nő és férfi számára díjtalanok és mindenkor délután 5 órakor kezdődnek.

* **Halálozás.** November 3-ikán hunyt el Kovalicsky Mihályné életének 64-ik évében. Temetése vasárnap d. u. 1/2 órakor lesz a Felsőkörút 19/c. sz. házból.

* **Irodalmi estély.** A jogásztudomány irodalmi köre f. hó 12-ikén a Kollégium dísztermében tartja első háziestélyét, mely iránt élénk az érdeklődés.

* **Köszönetnyilvánítás.** Az Izs. Nőegyletnek adományoztak: dr. Propper Adolfné úrnő 20 k.-t, dr. Propper József úr 10 k.-t (néh. dr. Propper Elek halálának évfordulója alkalmából). Ezenkívül Kramer Henrik úr a népkonyha berendezéséhez szükséges fát 40 kor. értékben, Fridéry Kálmán asztalos pedig egy asztalt és gyűrődéskészítőt szolgáltattott ingyenesen. Az adakozóknak ezúton mond köszönetet az elnökség.

* **Különböző kivitelű és színű bőrökből készült női kiegészítők** (ridikülök) egyszerű, olcsó minőségűtől a legfinomabb kivitelű Cattarino Sándornál kaphatók.

* **Közgyűlés.** A Sárosvármegyei róm. kath. Népevelők Egyete nov. 6-ikán d. e. 10 1/2 órakor a róm. kath. fiúiskolá-

ban tartja évi közgyűlését. A közgyűlés tárgysorozata: 10 1/2 órakor szentmise a róm. kath. plébániái templomban. Himnusz. Éneklés a g. kath. tanítóképző ének-kara. Elnöki megnyitó és az egytel állapotról szóló jelentés. Alkalmi beszéd; tartja Sikorszky Endre esp.-plébános. A bíráló-bizottság jelentése a beérkezett pályamunkákról és a díjak kiosztása. A megjutalmazott pályamunkák felolvasása. Új pályatételek kiütése. Pénztári jelentés. Indítványok. Szózat. Éneklés a gör. kath. tanítóképző ének-kara.

* **Az Eperjesi Széchenyi-kör** nov. 8-iki felolvasó-estélyének műsora:

1. Szavaltat. Előadja Faragó József úr
2. Felolvasás. (Novella) Irta és felolvasa Csengey Gusztáv úr.

A felolvasó-esték d. u. 6 órakor a kisteremben tartatnak meg.

* **A M. T. E. Eperjesi Jogász- és Teologus-osztálya** nov. hóban megkezdte a túrista-felolvasóestélyek rendezését, mely a múlt évben állandó, szép közönséget látogatott. Az első felolvasást Szende Nándor, az Osztály titkára tartja. A felolvasó Salzburg, St. Johann, Gastein, Gross-Glockner, Zell am See gyönyörű vidékein tett útját fogja ismertetni.

* **Felhívás a védőkötelesekhez.** Eperjes város rendőrkapitánya felhívja a város területén tartózkodó akár helybeli, akár idegen illetőségű védőköteleseket, miszerint nov. 1-jétől utolsó napjig bezárólag bármely napon a városi rendőrkapitányság kiadói hivatalában jelentkezni, 10 kor.-tól 200 kor.-ig terjedhető pénzbüntetés terhe alatt, köteleességüknek ismerjék. Egyben felhívatnak mindazon eperjesi születésű ifjak is, a kik 1887-ik évben születtek s így jövő 1906. január 1-jétől már a népfelkeltési szolgálati kötelezettségbe állanak, miszerint a népfelkeltési lajstromba leendő bevezetésük céljából az előző pontban kitért időig és helyen jelentkezzenek.

* **Az eperjesi ügyvédi kamara** köz-hírré teszi, hogy dr. Dvortsák József ügyvédet Bártfa székhellyel a kamara ügyvéd-névjegyzékébe felvette.

* **Reformációi emlékünnepe.** Az ág. ev. theol. akadémia testülete október 31-ikén szépen sikerült ünnepelt rendezett a reformáció emlékére. A kollégiumi díszterem megtelt előkelő közönséggel. A jól fegyelmzett theol. énekkar megnyitó éneke után Mikola János testületi elnök tartalmas szék megnyitó-beszédet tartott. Kuncz Henrik theologus «Virrad» című hatásos költeményét szavalt. Erre Dussik Lajos szép beszédben méltatta a reformáció nagy jelentőségét. Hamrák Béla sikeres szavaltata után az «Eros vár a mi Istenünk» zárta be a szép ünnepélyt.

* **Az eperjesi vértörvényessék** áldozatainak emlékére a következő újabb adományok folytak be:

143. sz. gy.-íven báró Prónay Dezső (Acsa)	100 kor.
Zombory Bertalan (Kisszeben)	8
Pozsonyi á. h. ev. liceum ifjús	10
Kirchmayer Gerő (E.-Enyiczke)	20
77. sz. gyűjtőíven Dessewffy Lajos (Eperjes)	4
76. sz. gy.-íven Bielek László (Eperjes)	10
134. sz. gy.-íven Weber Ágoston (Eperjes)	5
71. sz. gyűjtőíven Strompf Pál (Varannó)	5
Összesen	162 kor.
Eddigi kimutatásunk	276
Végösszeg	438 kor.

* **Nyolc község pöre az eperjesi püspök ellen.** Löcséről írja tudósítónk: Az eperjesi gör. kath. püspök szepesvármegyei birtokait br. Luzsenszky Bódog és társai vették meg 2.200.000 korona vételáron. Ebből az adásvételből egy nagy pör lesz, a mennyiben Szepesófalú, Sublechnicz, Lesnicz, Hafka, Nagy- és Kisfrankvágás, Kahlenberg és Hági községek úrbéri erdő- és legelőjutelekaikat köve-

telik, melynek a püspök az eladás folytán természetben nem tehet eleget.

* **Végzetes csíny.** Várkeőy Jenő nagysárosi születésű egyetemi hallgató, ki gimnáziumi tanulmányait az eperjesi kir. kath. főgimnáziumban jeles eredménnyel végezte s most az Eötvös-kollégiumnak volt tagja, csütörtökön egy kirándulás alkalmával diáksínyből a robogó vonat tetejére mászott s itt, a mint a vonat egy híd alatt elrobbogott, a híd egy vasgerendája nyakát szegte.

* **Megbokrosodott lovak.** Vajda András szentistváni lakos behajtott szerével Kassára és felügyelet nélkül hagyta szerkeit a r. kath. plébánia előtt, a hol a lovak felszóltak a járdára és tovább iramodtak. A rendőrnek csak nagynehezen sikerült egy huszár segítségével megfékezni a lovakat. A tulajdonost előállították a kassai rendőrséghez.

* **A cséplőgép áldozata.** Jacsó János most jött haza Amerikából szülőhelyére Giráltra és az újvilágban megszokott munkakedvvel rögtön itt is hozzálátott a munkához. A gőzcséplőgép mellett foglalatokodott, de saját vigyázatlansága folytán hozzátért a forgókerékhez, mely Jacsó lábát elkapta és térdig összemorzsolta. A súlyosan sérült embert az eperjesi kórházba hozták, a hol műtétet végeztek rajta.

* **Naccságák értekezlete** Nagyváradon semmivel sem kisebbek a cselédmizériák, mint nálunk. Gerő Ármin ottani főkapitány most úgy akar a dolgon segíteni, hogy szabályrendeletet terjeszt az ottani törvényhatóság elé. De mielőtt a szabályrendelet megszerkesztené, nagygyűlésre hívja össze azokat, a kiket ez a kérdés a legközelebről érint: a cseléd-tartó aszonyokat. A naccságák értekezletét novemberben tartják meg a nagyváradi városban. Az értekezleten a főkapitány fog elnökölni és az ottani cseléd-ügyosztály vezetője lesz az előadó. Az értekezleten előterjesztik a főkapitány szabályrendelet-tervezetét, a melynek egy példányát megelőzően szétosztják a meghívott hölgyek között. Tavaly télen a cselédek rendeztek nagygyűlést a fővárosban, illő hát, hogymost a naccságák a vidéken tartsanak értekezleteket.

* **Száj- és körömfájás.** Az Eperjesen fellépett ezen állati ragadós betegség szünőfélben van, úgy, hogy az állatvásárok megnyitása legközelebb várható.

* **Vasútépítés Tátrában.** Krieger és Matejka poprádi lakosok megkapták az engedélyt Otátrafűrdőtől Tarajka nevű kirándulóhelyig vezető 0.70 méteres nyomtávú helyi érdekű villamosvasút megépítésére.

* **Kimutatás az állati ragadós járványos betegség állásáról.** Lépfene: Alsótarcaiz j.: Jánoska. Tapolyi j.: Karácsonmező, Szobos, Tapolyhanusfalva. Szekcsői járás: Alsótarócz, Ferzső. Sirokai járás: Németsóvár. — Rühkor: Sirokai járás: Andrásvágás. — Ragadós száj- és körömfájás: Alsótarcaiz járás: Budamer, Harság. Sirokai járás: Frics. Eperjes sz. kir. város — Vészerület: Eperjes, Nagysáros, Sebeskellemes, Sebes, Salgó, Nemet- és Tótsóvár. Kluknó és Margitfalu, Kelembér, Kisvitéz, Nagyvitéz, Harapkó. — Sertés-vész: Alsótarcaiz járás: Kende, Turina. Tapolyi j.: Fias, Mátévágása. — Vessétség: Tapolyi járás: Karácsonmező, Mátyáska. Eperjes sz. kir. város. — Ausztriába tilos a kivitel jelen kimutatásban felsorolt fertőzött és az ezekkel szomszédos községekből. Eperjes sz. kir. város területén hasított-körmű állatokra állatvásárok nem tarthatók.

* **A Magyar Könyvtár** legújabb sorozata Sardounak egyik legutolsó munkáját teszi közzé. A címe «Andrea» és a bécsi arisztokrácia és művészvilág körében játszik; cselekvénye és mesészövege a legizgalmasabbak egyike, úgy hogy a darab méltán sora-

